

# Obsah

|                                                                                                                                    |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>5 Práce na černo – stínová ekonomika na trhu práce .....</b>                                                                    | <b>5</b>  |
| 5.1 Jak definovat práci na černo? .....                                                                                            | 5         |
| 5.2 Jak měřit práci na černo? .....                                                                                                | 9         |
| 5.2.1 Metody odhadu práce na černo .....                                                                                           | 9         |
| 5.2.2 Mezinárodní srovnání rozsahu práce na černo .....                                                                            | 15        |
| 5.3 Pět koncepčních úvah o vztahu mezi politikou státu a prací na černo .....                                                      | 17        |
| 5.4 Specifická omezení a specifické rysy trhu práce na černo .....                                                                 | 19        |
| 5.5 Nabídka práce na černo .....                                                                                                   | 22        |
| 5.5.1 Motivace vedoucí k práci na černo .....                                                                                      | 22        |
| 5.5.2 Typologie nabídky práce na černo .....                                                                                       | 27        |
| 5.5.3 Atypické formy práce a práce na černo .....                                                                                  | 35        |
| 5.5.4 Typičtí pracovníci pracující na černo .....                                                                                  | 39        |
| 5.6 Poptávka po práci na černo .....                                                                                               | 44        |
| 5.6.1 Poptávka po finálních produktech práce na černo (teoretická východiska) .....                                                | 44        |
| 5.6.2 Určující faktory poptávky po práci na černo .....                                                                            | 45        |
| 5.6.3 Názory národních expertů na příčiny existence a rozvoje práce na černo<br>v nových členských a kandidátských zemích EU ..... | 48        |
| 5.6.4 Odvětvové členění práce na černo v EU-15 .....                                                                               | 50        |
| 5.6.5 Odvětvové členění práce na černo v nových členských a kandidátských<br>zemích EU .....                                       | 54        |
| 5.6.6 Regionální dimenze práce na černo (teoretická východiska) .....                                                              | 55        |
| 5.7 Výzkum práce na černo v ČR .....                                                                                               | 57        |
| 5.7.1 Přehled výzkumu od poloviny 80. let do rozdělení Československa .....                                                        | 57        |
| 5.7.2 Výzkum práce na černo v samostatné České republice .....                                                                     | 60        |
| 5.8 Základní charakteristiky práce na černo v ČR .....                                                                             | 67        |
| 5.8.1 Celkový rozsah a struktura nabídky práce na černo v ČR .....                                                                 | 67        |
| 5.8.2 Výše nedeklarovaných příjmů pracovníků na černo .....                                                                        | 72        |
| 5.8.3 Struktura poptávky po práci na černo .....                                                                                   | 77        |
| 5.8.4 Kvalitativní rysy a morální souvislosti práce na černo v ČR .....                                                            | 80        |
| <b>6 Jak bojovat se stínovou ekonomikou a prací na černo? .....</b>                                                                | <b>83</b> |
| 6.1 Teoretická východiska .....                                                                                                    | 83        |
| 6.1.1 Společenský kontext boje se stínovou ekonomikou a prací na černo .....                                                       | 83        |
| 6.1.2 Obecné rysy politiky zaměřené proti stínové ekonomice a práci na černo .....                                                 | 85        |
| 6.1.3 Snížení daní jako universální nástroj boje proti stínové ekonomice<br>a práci na černo? .....                                | 87        |
| 6.2 Evropská unie v boji proti stínové ekonomice a práci na černo .....                                                            | 90        |
| 6.2.1 Klíčové dokumenty .....                                                                                                      | 90        |
| 6.2.2 Pět koncepčních úvah o politice Evropské unie zaměřené<br>na potírání práce na černo .....                                   | 93        |
| 6.2.3 Usnesení Rady EU o přeměně nedeklarované práce na regulérní<br>zaměstnanost .....                                            | 95        |
| 6.2.4 Opatření přijímaná proti stínové ekonomice a práci na černo ve vyspělých<br>členských zemích EU .....                        | 99        |
| 6.2.5 Příklady dobré praxe ve čtyřech vybraných členských zemích Evropské unie<br>(Belgie, Francie, Itálie, Německo) .....         | 102       |
| 6.3 Boj proti práci na černo a stínové ekonomice v ČR .....                                                                        | 114       |
| 6.3.1 Stručný přehled navržených a již přijatých legislativně organizačních<br>opatření .....                                      | 114       |
| 6.3.2 Sociální partneři v boji proti práci na černo .....                                                                          | 118       |
| 6.3.3 Národní plán boje proti stínové ekonomice a práci na černo .....                                                             | 121       |

|                                            |            |
|--------------------------------------------|------------|
| <b>Tabulková příloha .....</b>             | <b>127</b> |
| <b>Seznam použité literatury .....</b>     | <b>135</b> |
| <b>Abstrakt .....</b>                      | <b>147</b> |
| <b>Summary.....</b>                        | <b>148</b> |
| <b>Výtahy z oponentských posudků .....</b> | <b>149</b> |